

KUTSESTANDARD

12-07062006-01/1

SISEVEE LAEVAJUHT II, III

TRANSPORDI JA LOGISTIKA KUTSENÕUKOGU

Kutsekvalifikatsioonisüsteemi väljaarendamine

EESSÕNA

Eesti kutsekvalifikatsiooni süsteemis määratletakse kutsekvalifikatsiooni nõudeid viiel tasemel. I tase on madalaim ja V tase kõrgeim (vt lisa A – Kutsekvalifikatsiooni süsteemi terminid). Kõik kutsed ei eelda kutsekvalifikatsiooni tasemete fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemed, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

Käesolev kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide vahel kokkulepitud nõudeid sisevee laevajuhi II ja III kutsekvalifikatsioonile.

Sisevee laevajuht II, III kutsestandardi kavandi koostas Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu moodustatud töörühm koosseisus:

Aita Sauemägi	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
Paul Kooser	EMA Merekooli Tartu Filiaal
Lembit Põld	EMA Merekooli Tartu Filiaal
Enn Soovik	Veeteede Amet
Leo Aasa	Võrtsjärve Kutselised Kalurid
Helgi Lunina	Eesti Kalurite Liit
Toivo Orgusaar	Eesti Kalurite Liit
Gerli Koppel	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Ajavahemikus 21.märts – 10. aprill 2006 a viidi läbi kutsestandardi kavandi tutvustamine. Kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on töörühm arvestanud kutsestandardi tutvustamisel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Kutsestandardi koostamisel on aluseks võetud järgmised dokumendid:

1. Siseveelaeva laevapere liikmete koolitus- ja kvalifikatsiooninõuded, diplomeerimise kord ning diplomite ja kutsetunnistuste vormid. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi määrus nr 35, 12.02.2003. a.
2. Laeva vahiteenistuse kord, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 30.12.2002. a. määrus nr 80
3. Meresõiduohutuse seadus
4. Sotsiaalministri määrus nr 31, 26 veebruar 2003. a. "Laevapere liikmete esmaabi- ja meditsiini koolituse õppekavad ning koolituse maht ja koolitajate kvalifikatsiooninõuded."
5. Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 96/50/EÜ

Sisevee laevajuht II, III kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Käesolev sisevee laevajuht II, III kutsestandard on kinnitatud 07. juunil 2006. a Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu otsusega nr 15.

Kutsestandardis sisalduvad kutsekvalifikatsioonid on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

Kutsestandardite kasutusala on järgmine:

- 1) töötajate kutsekvalifikatsiooni nõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kutsekvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks.

2 KUTSESTANDARDIGA SEONDUVAD STATISTILISED KOODID

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori järgi kuulub laevajuhi töö veetranspordi valdkonda, kood 61

Ametite klassifikaatori järgi kuulub laevajuht 3. pearühma “Keskastme spetsialistid ja tehnikud”, kood 3142.

3 KUTSENIMETUS JA KUTSEKVALIFIKATSIOONI TASE

Eesti keeles:	Sisevee laevajuht II, III
Inglise keeles:	Boatmaster for the carriage of goods and passengers by inland waterway II, III
Vene keeles:	Судоводитель на внутренних водных путях II, III

4 KUTSEKIRJELDUS

Kutsealased terminid

Laevajuht – laeva kasutamise ja juhtimise valdkonnas nõutavaid erialaseid teadmisi ja oskusi ning seda kinnitavat tunnistust omav isik

Kipper – väiksema kui 20 kogumahutavusega laeva juhtimise õigust omav laevajuht

Kapten – suurema kui 20 kogumahutavusega laeva, reisilaeva ja kiirreisilaeva juhtimise õigust omav laevajuht.

Sisevee laevajuht on spetsialist:

- 1) kelle tööülesandeks on laeva juhtimine, laeva vahiteenistuse organiseerimine ja pidamine ning inimeste ja varade säilitamise tagamine laevas riiklike ja rahvusvaheliste regulatsioonide alusel ning tehniliste ja sotsiaalsete vahenditega. Kapteni kohuseid täitev laevajuht on üldvastutaja inimeste ja vara säilimise eest laeva käitamisel.

Siseveeteede liikluseeskirjade **CEVNI (European code for inland waterways Revision 2* 2002)** kaasaarvatud navigatsioonimärgistuse täpne tundmine. Peamiste siseveeteede üldiste geograafiliste, hüdroloogiliste, meteoroloogiliste ja morfoloogiliste omaduste tundmine

- manöövrid lüüsid ja sadamates, manöövrid teiste laevadega kohtudes ja neist möödudes. Põhiteadmised nõukogu 4.oktoobri 1982 a. direktiivist 82/714/EMÜ (siseveelaevade tehniliste nõuete kohta) - ECIW eeskirjade järgimine radari abil.

Sisevee laevajuhi II kutsetaseme taotlemiseks on nõutav:

- vähemalt põhiharidus;
- piiranguga raadioside operaatori õppekursuse lõpetamine;
- vähemalt 4-aastane sõidupraktika siseveelaeva tekimeeskonna liikmena kaasa arvatud alla 12 m kogupikkusega laeval sisevee laevajuhi õppekursust lõpetamata, kusjuures merelaeva madruse või vanemmadruse kutsetunnistust omaval isikul peab olema ülalnimetatud neljast aastast vähemalt üks aasta sõidupraktikat siseveelaeval.
- vanus vähemalt 18 aastat.

Sisevee laevajuhi III kutsetaseme taotlemiseks on nõutav:

- keskharidus;
- piiranguga raadioside operaatori õppekursuse lõpetamine;
- vähemalt üks aasta sõidupraktikat laevjuhina mis tahes liikurlaeval või kutsetööd tegeva laevajuhina alla 12 m kogupikkusega laeval või reisilaeva juhi abina, kiirreisilaeval lisaks vähemalt üks aasta laevajuhi abina;
- vanus vähemalt 21 aastat.

5 KUTSEOSKUSNÕUDED (vt lisa B)

5.1 Üldoskused ja –teadmised

- 5.1.1 Majanduse põhialused – II, III algfase
- 5.1.2 Seadusandlus – II algfase, III kesktase
  - 1) kutsealaga seonduvad õigusaktid
  - 2) tööõigus
- 5.1.3 Töökeskkonna ohutus
  - 1) tööohutus
  - 2) tervishoid, töö- ja tootmishügieen
  - 3) tule- ja elektriohutusnõuded, esmased tulekustutusvahendid
  - 4) keskkonnakaitse
- 5.1.4 Suhtlemine – II kesktase, III kõrgtase
- 5.1.5 Arvuti kasutamine (vt lisa C) – moodulid AO1, AO2, AO3, AO7 punkt 5 - nõutav III tasemel
- 5.1.6 Juhtimise alused ja töö meeskonnaga
- 5.1.7 Keeleoskus (vt lisa D)
  - 1) eesti keel - B1
  - 2) üks võõrkeel - B1
  - 3) teine võõrkeel – B1 nõutav III tasemel
- 5.1.8 Kutse-eesitika, sh keskkonnakultuur, sisevee lootsindus
- 5.1.9 Isiklik ohutus ja ühiskondlik vastutus
  - 1) tööohutuseeskirjade järgimine
  - 2) inimsuhted ja meeskonnatöö laeval
  - 3) korralduste mõistmine ja edastamine
  - 4) ohuolukordade protseduuride järgimine
  - 5) ettevaatusabinõud keskkonnareostuse vältimiseks
- 5.1.10 Enesepäästevõtted
  - 1) ohuolukordade liigitus
  - 2) evakuatsioon
  - 3) päästevahendid ja valvapaadid
  - 4) personaalsed päästevahendid

- 5) ellujäämine vetel
  - 6) avariisidevahendid
  - 7) päästmine helikopteri abil
- 5.1.11 Tuleohutus
- 1) tulekolmnurga kontseptsioon ja selle rakendamine tule ja plahvatuse osas
  - 2) süttimise tüübid ja allikad
  - 3) laevadel tihti esinevad põlevad materjalid
  - 4) valmisoleku vajadus
  - 5) tulekustutuse organiseerimine laevas
  - 6) tulekustutusvahendite asukohad ja tagavara evakuatsiooniteed
  - 7) tule levik laeva erinevates osades
  - 8) tule ja suitsu avastamise süsteemid ja automaatsed häiresüsteemid
  - 9) tulekollete klassifitseerimine ja nende kustutamiseks kasutatavad kustutuskeskkonnad
  - 10) tulekustutusvahendite ja varustuse valik
  - 11) ohutusnõuded fikseeritud tulekustutussüsteemide kasutamisel
  - 12) hingamisaparaatide kasutamine tule kustutamisel
  - 13) hingamisaparaatide kasutamine päästmisel
- 5.1.12 Esmaabi (esmaabi baasõpe)
- 1) inimese anatoomia ja füsioloogia
  - 2) vigastatu asendi valik sõltuvalt vigastuste iseloomust ja ulatusest
  - 3) teadvuseta kannatanu esmaabi
  - 4) elustamise põhivõtted
  - 5) verejooksu peatamine
  - 6) toimetulek šokis oleva haigega
  - 7) tegutsemine luumurdude, põletuste ja elektritraumade korral
  - 8) inimeste päästmine ja kannatanute transportimine
- 5.1.14 Piiranguga raadioside operaatori õppekursus (ROC)
- 5.2 Põhioskused ja –teadmised**
- 5.2.1 Laevatatavatel sisevetel liiklemise korra tundmine, navigatsioonimärgistuse tundmine sisevetel
- 5.2.2 Teekonna planeerimine ja teostamine (rannanavigatsioon, elektroonilised asukoha määramise süsteemid, kiiruse määramine, kompass, juhtimissüsteemid, meteoroloogia)
- 5.2.3 Vahikorraldus
- 5.2.4 RADARi kasutamine
- 5.2.5 Tegutsemine hädaolukordades sisevetel
- 5.2.6 Tegutsemine hädateate vastuvõtu korral sisevetel
- 5.2.7 Laevaehituse põhialused
- 5.2.8 Laeva ja koosseisu juhtimine ja manööverdamine
- 5.2.9 Laevade lastimine ja lossimine, lasti kinnitamine ja säilse veo tagamine
- 5.2.10 Kaupade ohutu käsitlemine, stauimine ja kinnitamine
- 5.2.11 Keskkonnareostuse vältimise nõuded sisevetel
- 5.2.12 Laeva sõidukõlblikkuse tagamine
- 5.2.13 Tulekahjude ennetus, kontroll ja võitlus tulega laeval
- 5.2.14 Päästevahendite kasutamine
- 5.2.15 Esmaabi andmine
- 5.2.16 Käitumine kriisisituatsioonis
- 5.2.17 Laeva seadmete ja mehhanismide ekspluatatsioon

5.3 Sisevee laevajuht III põhioskused ja –teadmised

Sisevee laevajuht III kutsetase sisaldab lisaks sisevee laevajuht II põhioskustele ja -teadmistele (vt punkt 5.2) alljärgnevat

5.3.1 CEVNI tundmine

5.3.2 Reisijate üldise turvalisuse tagamine, üldiselt ja eriti laeva mahajätmise, vigastuse, kokkupõrke, madalikule sõidu, tulekahju, plahvatuste ning teiste olukordade puhul

5.3.3 Ohutusjuhendid (tagavaraväljapääsud, trepid, avariirooli kasutamine jne)

5.3.4 Tuleohutus reisilaevadel

5.3.5 Päästevahendid reisilaevadel

5.4 Isikuomadused ja võimed

- 1) kontsentreerumisvõime
- 2) füüsilise ja vaimse koormuse taluvus
- 3) koostöövõime
- 4) õpivalmidus
- 5) püsivus, rutiinitaluvus
- 6) täpsus ja korralikus
- 7) tähelepanuvõime
- 8) vastutustunne
- 9) otsustusvõime

6 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib kutsestandardit muuta enne kehtivusaja lõppu.

KUTSEKVALIFIKATSIOONI SÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel.

I tase – töötaja täidab tööülesandeid ühesuguses olukorras, on omandanud kutsealased oskused ja teadmised enamasti kutsealasel väljaõppel, võib vajada juhendamist töö käigus, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

II tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust, töötab iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

III tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses ja vahelduvas olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste ning vilumustele ja kogemustele omab meisterlikkust, valmisolekut kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

IV tase – töötaja täidab analüüsimist ja otsustamist eeldavaid tööülesandeid muutuv olukorras, omab kutsealaseid teadmisi ja oskusi; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

V tase – töötaja täidab teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste analüüsimist, süstematiseerimist ja edasiarendamist ning õpetamist eeldavaid tööülesandeid muutuv olukorras, omab laialdasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

KUTSEOSKUSNÕUDED

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Erioscused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

KONKREETSETE TEADMISTE JA OSKUSTE TASEMETE KIRJELDUSED

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Kesktaase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtaase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

	A1	A2	B1	B2	C1	C2	
MÕISTMINE	Saan aru tuttavatest sõnadest ja fraasidest, mis puudutavad mind, minu perekonda ja minu vahetut ümbrust, kui inimesed räägivad aeglaselt ja selgelt.	Saan aru fraasidest ja sageli kasutatavatest sõnadest, mis on vahetult seotud mulle oluliste valdkondadega (näiteks info minu ja mu perekonna kohta, sisseostude tegemine, kodukoht, töö). Saan aru lühikeste, lihtsate ja selgelt väljahääldatud ütluste põhisisust.	Saan aru põhilisest infost selges tavakõnes tuttavatel teemal: töö, kool, vaba aeg jne. Saan aru aeglaselt ja selgelt edastatud raadio- või teleasaadete põhisisust, kui need käsitlevad päevateemasid või mulle huvitavaid teemasid.	Saan aru pikematest kõnedest ja ettekannetest ning tuttava teema puhul isegi nende keerukamatest nüanssidest. Saan aru enamiku teleuudiste, publitsistikasaadete ja filmide sisust.	Saan aru pikemast tekstist isegi siis, kui see pole selgelt liigendatud ja seosed on esitatud kas kaudselt või vihjamisi. Saan suurema vaevata aru tele-programmidest ja filmidest.	Saan vaevata aru igasugusest kõnest, olenemata sellest, kus seda esitatakse. Saan aru ka kiirkõnest, kui mulle antakse pisut aega hääldusviisiga harjumiseks.	KUULAMINE
	Saan aru tuttavatest nimedest, sõnadest ja väga lihtsatest lausetest näiteks siltidel, plakatitel või kataloogides.	Saan aru väga lühikestest lihtsatest tekstidest. Oskan leida eeldatavat spetsiifilist informatsiooni lihtsatest igapäevatekstidest (näiteks reklaamid, tööpakkumised, prospektid, menüüd, sõiduplaanid), samuti saan aru lühikestest lihtsatest isiklikest kirjadest.	Saan aru tekstidest, mis koosnevad sagedamini esinevatest või minu tööga seotud sõnadest. Saan aru sündmuste, mõtete ja soovide kirjeldusest isiklikest kirjadest.	Saan aru aktuaalsetel teemadel kirjutatud artiklitest, kus autorid väljendavad mingeid kindlaid seisukohti või vaatenurki. Saan aru tänapäevasest proosast.	Saan aru pikkadest ja keerulistest tekstidest, nii olustikulistest kui ka kirjanduslikest, tajudes nende stiililist eripära. Saan aru erialastest artiklitest ja pikematest tehnilistest juhenditest isegi siis, kui need vahetult ei puuduta minu eriala.	Saan vaevata aru kõigist kirjajaliku teksti liikidest, sealhulgas abstraktsetest, struktuurilistest ja/või keeleliselt keerulistest tekstidest, näiteks käsiraamatutest, erialastest artiklitest ja ilukirjandusest.	LUGEMINE
RÄÄKIMINE	Oskan lihtsal viisil suhelda tingimisel, et vestluspartner aeglaselt räägib, vajadusel öeldud kordab või ümber sõnastab ning mind vestlemisel aitab. Oskan küsida lihtsaid küsimusi ja neile vastata.	Saan hakkama igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel teemadel. Oskan kaasa rääkida, ehkki ma ei oska veel ise vestlust juhtida.	Saan enamasti keelega hakkama maal, kus see on kasutusel. Oskan ettevalmistuseta vestelda tuttavatel, huvitaval või olulisel teemal: pere, hobid, töö, reisimine ja päevasündmused.	Oskan vestelda piisavalt spontaanselt ja ladusalt, nii et suhtlemine keelt emakeelena kõnelevate inimestega on täiesti võimalik. Saan aktiivselt osaleda aruteludes tuttavatel teemal, oskan oma seisukohti väljendada ja põhjendada.	Oskan end mõistetavaks teha ladusalt ja spontaan-selt, väljendeid eriti otsi-mata. Oskan kasutada keelt paindlikult ja tulemuslikult nii ühiskondlikel kui ka tööalastel eesmärkidel. Oskan avaldada mõtteid ja arvamusi ning vestluses teemat arendada.	Saan vaevata osaleda igas vestluses ja diskussioonis ning oskan idioome ja kõnekeelseid väljendeid. Oskan täpselt edasi anda tähendusvarjundeid. Vajadusel oskan lausungi ümber sõnastada, nii et vestluses osalejad seda vaevalt märkavad.	SUULINE SUHTLUS
	Oskan kasutada lihtsaid fraase ja lauseid kirjeldamaks kohta, kus elan, ja inimesi, keda tunnen.	Oskan kasutada mitmeid fraase ja lauseid, et kirjeldada oma perekonda ja teisi inimesi, elutingimusi, hariduslikku tagapõhja, praegust või eelmist tööd.	Oskan lihtsate seostatud lausetega kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja kavatsusi. Oskan lühidalt põhjendada ning selgitada oma seisukohti ja plaane. Oskan edasi anda jutu, raamatu ja filmi sisu ning kirjeldada oma muljeid.	Oskan selgelt ja üksik-asjalikult käsitleda ainet laias teemaderingis, mis puudutab minu huvialasid. Oskan selgitada oma seisukohti aktuaalsetel teemadel, tuues välja erinevate arvamuste poolt- ja vastuargumendid.	Oskan keerulisi teemasid täpselt ja üksikasjalikult kirjeldada, välja tuua alateemad ja olulisemad punktid ning teha kokkuvõtet.	Oskan esitada selge ja ladusa, kontekstile vastavas stiilis kirjelduse või põhjenduse, millel on loogiline ülesehitus, mis aitab kuulajal märgata ja meelde jätta kõige olulisemat.	SUULINE ESITUS
KIRJUTAMINE	Oskan kirjutada lühikest ja lihtsat teadet (näiteks postkaarti puhkuse-tervitustega) ning täita formulare (näiteks hotelli registreerimislehte, kus küsitakse sikuandmeid: nime, aadressi, rahvust/ kodakondsust).	Oskan teha märkmeid ja koostada väga lihtsat isiklikku kirja, näiteks kellegi tänamiseks.	Oskan koostada lihtsat seostatud teksti tuttavatel või mulle huvi pakkuvatel teemal. Oskan kirjutada isiklikku kirja, milles kirjeldan oma kogemusi ja muljeid.	Oskan kirjutada selgeid ja detailseid tekste mulle huvi pakkuvates teemaderingis. Oskan kirjutada esseed, aruannet või referaati, edastamaks infot ning kommenteerides ja põhjendades oma seisukohti. Oskan kirjutada kirju, milles tõstan esile kogemuste ja sündmuste mulle olulisi aspekte.	Oskan ennast väljendada selges, hästi liigendatud tekstis, avaldades oma arvamust vajaliku põhjalikkusega. Oskan kirjutada kirja, esseed või aruannet keerukal teemal ja esile tõsta olulisemat. Oskan lugejast lähtuvalt kohandada oma stiili.	Oskan kirjutada ladusalt ja selgelt vajalikus stiilis. Oskan koostada keerulisi kirju, aruandeid või artikleid, esitada ainet loogiliselt liigendatuna nii, et lugeja suudab eristada olulist. Oskan koostada erialaseid ja ilukirjanduslikke sisukokkuvõtteid, annotatsioone ning retsensioone.	KIRJUTAMINE

Tabel. Euroopa Nõukogu keeleoskustasemetega süsteem: enesehindamise skaala

Lisa D

ARVUTI KASUTAMISE OSKUS

Arvutikasutaja oskustunnistus – AO (ECDL/ICDL – The European Computer Driving Licence/The International Computer Driving Licence) tõendab selle omaja praktilisi põhioskusi laiatarbe tarkvara kasutamisel. (AO tunnistuse omamine ei ole kutsekvalifikatsiooni taotlemisel kohustuslik.)

7 moodulit:

AO1 – Infotehnoloogia põhimõisted ja infoühiskond

AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldus

AO3 – Tekstitöötlus

AO4 – Tabelitöötlus

AO5 – Andmebaasid

AO6 – Esitlus

AO7 – Informatsioon ja kommunikatsioon

AO1 INFOTEHNOLOOGIA PÕHIMÕISTED JA INFOÜHISKOND

1. Põhimõisted
2. Riistvara
3. Mälu
4. Tarkvara
5. Arvutivõrgud
6. Arvutid igapäevaelus
7. Infotehnoloogia ja ühiskond
8. Turvalisus, õiguskaitse ja seadusandlus
9. Infotehnoloogia ja Eesti

AO2 ARVUTI KASUTAMINE JA FAILIHALDUS

1. Elementaarioskused
2. Töölaud
3. Failihaldus
4. Failide lihtne redigeerimine
5. Prindihaldus

AO3 TEKSTITÖÖTLUS

1. Alustamine
2. Põhioperatsioonid
3. Kujundamine (vormindamine)
4. Dokumendi viimistlemine
5. Printimine
6. Muud oskused

AO4 TABELITÖÖTLUS

1. Elementaarioskused
2. Põhioperatsioonid
3. Valemid ja funktsioonid
4. Kujundamine (vormindamine)
5. Diagrammid ja objektid
6. Printimine

Lisa D

AO5 ANDMEBAASID

1. Alustamine
2. Andmebaasi loomine
3. Vormi kasutamine
4. Informatsiooni otsimine
5. Aruanded

AO6 ESITLUS

1. Elementaaroskused
2. Põhitegevused
3. Vormindamine
4. Graafika ja diagrammid
5. Printimine ja levitamine
6. Slaidiseansi efektid
7. Slaidiseansi vaatamine

AO7 INFORMATSIOON JA KOMMUNIKATSIOON

1. Veebi kasutamise elementaaroskused
2. Veebis navigeerimine
3. Otsing veebis
4. Järjehoidjad (bookmarks)
5. Elektronposti kasutamise elementaaroskused
6. Kirjavahetus
7. Adresseerimine
8. Postkasti haldamine
9. Listid ja uudisgrupid